

Krav og vejledning til kommunernes fremtidige it-udbud

I forbindelse med det forestående monopolbrud, udarbejder KOMBIT i samarbejde med kommunerne en trin-for-trin drejebog, der vejleder kommunerne i det komplekse arbejde de kommende år. Drejebogen er en praktisk vejledning i tilpasning af eksisterende lokale systemer, snitflader og kontrakter, der ruster kommunerne organisationsmæssigt, ressourcemæssigt og operationelt til de kommende implementeringer og udrulninger af systemerne, så kommunerne kan fokusere på at realisere de store gevinster, monopolbruddet vil medføre.

Drejebogen forventes klar i løbet af året og vil omhandle alle monopolsystemerne. Dette dokument er et uddrag af den kommende drejebog, som udelukkende omhandler Den Fælleskommunale Serviceplatform, fordi kommunerne allerede nu bør begynde at indarbejde Serviceplatformen i kommende udbud. Teksten vil senere indgå som en del af den samlede drejebog for monopolbruddet. Dokumentet er en version 1.0, som løbende vil løbende blive opdateret.

Den Fælleskommunale Serviceplatform (herefter Serviceplatformen) forventes at kunne blive taget i brug af landets kommuner ultimo 2013, men landets kommuner bør allerede inden begynde at tage højde for Serviceplatformen i kommende udbud.

Nærværende vejledning henvender sig primært til de personer i kommunerne, der beskæftiger sig med at udarbejde kravspecifikationer og andet materiale i forbindelse med it-udbud. Vejledningen giver et forslag til, hvordan Serviceplatformen kan indgå i kommunens kommende udbud, og hvilke kontraktmæssige tiltag kommunen skal være opmærksomme på i forbindelse med adgang til kommunens egne data. Kommunen bør sikre, at foreslagene passer til de konkrete kontrakter, hvori Serviceplatformen indgår.

Du kan læse mere om Serviceplatformen, hvilke services der udstilles og tidsplan mv. på www.kombit.dk og www.serviceplatformen.dk.

Vejledningen gennemgår først, hvordan kommunen kan indarbejde Serviceplatformen i fremtidige it-udbud og herefter hvilke kontraktmæssige udfordringer, kommunen skal være opmærksomme på.

1. Indarbejdelse af Den Fælleskommunale Serviceplatform i udbudsmateriale

KOMBIT har på kommunernes vegne og som kommunernes indkøbscentral konkurrenceudsat udviklingen og driften af Serviceplatformen. I henhold til udbudsreglerne kan Serviceplatformen derfor anses som en del af kommunens eget it-miljø, og der er ingen udbudsmæssige begrænsninger for, hvor meget den enkelte kommune må anvende Serviceplatformen eller henvise til den i udbudsmateriale i forbindelse med indkøb af it-løsninger.

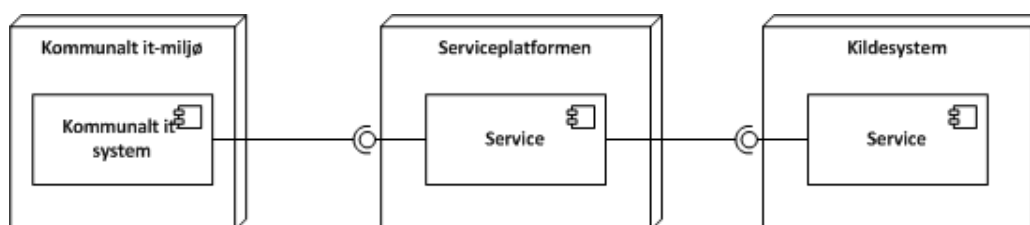
Det er naturligvis op til den enkelte kommune at beslutte, i hvor høj grad og hvor detaljeret Serviceplatformen skal fremgå af kommunens udbudsmateriale.

Detaljeringsgraden kan gå fra en henvisning til Serviceplatformens eksistens til at brugen af Serviceplatformen bliver krævsat som et minimumskrav i udbudsmaterialet.

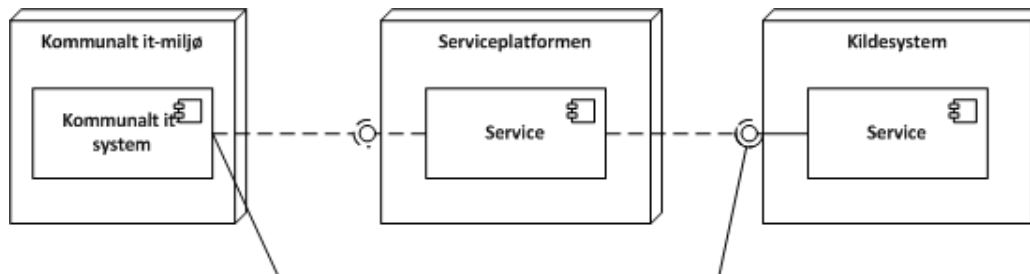
Serviceplatformens formål er at udstille data og funktionalitet via services. Antallet af services vil løbende blive udbygget, men vil aldrig indeholde alle kommunens data. Når Serviceplatformen skal indarbejdes i udbudsmaterialet, skal der derfor tages højde for, om:

- 1) Serviceplatformen udstiller den nødvendige service
- 2) Eller om Serviceplatformen ikke på nuværende tidspunkt udstiller den pågældende service

Situationen er illustreret i nedenstående tegninger:

Figur 1: Ovenstående illustrerer den situation, hvor data er udstillet via Serviceplatformen

Figur 2: Ovenstående illustrerer den situation, hvor data endnu ikke er udstillet via Serviceplatformen

1) Serviceplatformen udstiller den nødvendige service

Serviceplatformen, og de udstillede services herpå, er som nævnt en del af kommunens eget it-miljø. Kommunen kan derfor i udbudsmaterialet angive, at tilbudsgiver skal anvende de af kommunen specificerede snitflader på Serviceplatformen.

Det er derfor kommunen selv, og ikke den fremtidige leverandør, der skaffer adgang til data og indgår de nødvendige aftaler. Leverandøren vil i denne forbindelse forstå den tekniske tilslutning til Serviceplatformen, men ikke være en aftalepart.

Kommunen skal derfor i udbudsmaterialet indsætte nedenstående krav i kravspecifikationen i relation til de services, der skal anvendes på Serviceplatformen:

"Kunden har i samarbejde med KOMBIT udviklet en Serviceplatform (se www.kombit.dk og www.serviceplatformen.dk), hvorfra data og funktionalitet i størst muligt omfang skal tilgås fra. Løsningen skal derfor tilgå de i krav # anførte services på Serviceplatformen

Krav #	Anvendelse af Serviceplatformen		
Kategori:	Minimumskrav	Type:	Ikke funktionel
Beskrivelse:	Løsningen skal integrere til følgende services på Serviceplatformen: <i>"Her indsættes en eller flere specifikke henvisninger til services på Serviceplatformen ved brug af www.serviceplatformen.dk"</i>		

Kravet er et minimumskrav og skal derfor opfyldes af leverandøren. Dette sikrer, at leverandøren i sin løsningsbeskrivelse anvender Serviceplatformen.

Har kommunen ikke mulighed for, eller ønske om, at detailspecificere dataadgangen så specifikt, vil nedenstående krav kunne anvendes i stedet. I dette tilfælde vil brugen af Serviceplatformen være et konkurrenceparameter.

Krav #	Anvendelse af Serviceplatformen		
Kategori:	Krav	Type:	Ikke funktionel
Beskrivelse:	Systemet skal i størst muligt omfang anvende Den Fælleskommunale Serviceplatform i forbindelse med adgang til data og funktionalitet. <i>"Tilbudsgiver skal i tilbuddet beskrive, i hvor høj grad Løsningen anvender Serviceplatformen og eventuelt begrunde, hvorfor Serviceplatformen ikke anvendes. Det vægtes højt, at tilbudsgiver har anvendt Serviceplatformen i størst muligt omfang"</i>		

Med ovenstående krav kan kommunen sikre, at den fremtidige it-løsning i størst mulig grad anvender Serviceplatformens allerede udstillede services.

2) Serviceplatformen udstiller ikke den pågældende service

Udstiller Serviceplatformen ikke de nødvendige data eller funktionalitet som en service, eller skal løsningen i drift før ultimo 2013, vil der ikke kunne henvises direkte til denne i udbudsmaterialet. De krav, der skal indsættes i udbudsmaterialet, skal derfor vedrøre en fremtidig omlægning til Serviceplatformen, hvis den pågældende service på et senere tidspunkt bliver udstillet på Serviceplatformen.

Det er hverken muligt for kommunen eller tilbudsgiver at vurdere, hvilke services der i kontraktens forløb vil blive udstillet på Serviceplatformen. Det er derfor mest hensigtsmæssigt at udforme denne som en option. Det skal være muligt at indfri denne option flere gange.

Kommunen kan derfor i udbudsmaterialet indsætte nedenstående option for at fremtidssikre brugen af Serviceplatformen:

"Kunden har i samarbejde med KOMBIT udviklet en Serviceplatform (www.kombit.dk og www.serviceplatformen.dk), hvorfra data og funktionalitet udstilles. Det er Kundens hensigt, at Serviceplatformen på sigt skal anvendes i videst muligt omfang. Serviceplatformen vil løbende udstille flere og flere services, og det er derfor afgørende, at Løsningen gør det muligt at omlægge Løsningens allerede specificerede og implementerede integrationer til at hente data via Serviceplatformen."

Option #	Anvendelse af Serviceplatformen		
Kategori:	Option	Type:	Ikke funktionel
Beskrivelse:	<p>Leverandøren skal på Kundens anmodning, og uden unødvendige ophold, omlægge Systemets allerede specificerede og implementerede integrationer til at hente data via Den Fælleskommunale Serviceplatform, såfremt Serviceplatformen kan stille lignende integrationer til rådighed.</p> <p><i>[Tilbudsgiver skal i tilbuddet beskrive processen for en sådan omlægning og angive en pris. Prisen skal være per integration i Løsningen, så kommunen ved, hvad det vil koste at omlægge hver enkelt integration. Det skal vægts højt, hvis prisen er lav og processen ukompliceret]</i></p>		

Det er afgørende, at tilbudsgiver prisfastsætter ovenstående ydelse i forbindelse med tilbudsafgivningen, så kommunen i den forbindelse får fastlagt en pris.

Det er hensigten, at Serviceplatformen i høj grad vil udstille de samme snitflader som allerede er eksisterende i dag, specielt med hensyn til de autoritative registre (CPR, CVR, OIS mv.). For at sikre, at integrationerne i kommunens fremtidige løsning ikke afviger for meget fra dem, som Serviceplatformen udstiller, bør nedenstående krav ligeledes indgå i udbudsmaterialet.

Krav #			
Kategori:	(K)	Type:	Ikke funktionel
Beskrivelse:	<p>Systemet skal i videst muligt omfang foretage integrationer til veldokumenterede og offentligt tilgængelige snitflader. Hermed menes, at Systemet i størst mulig grad kun baseres på de snitflader, som de autoritative registre (CPR, CVR, OIS mv.) udstiller på deres hjemmesider og ikke integrerer til proprietære snitflader.</p> <p><i>[Tilbudsgiver skal beskrive og dokumentere, at Løsningen i størst mulig omfang anvender offentligt tilgængelige og veldokumenterede snitflader. Det vægtes højt, at tilbudsgiver har anvendt veldokumenterede snitflader i størst muligt omfang]</i></p>		

Indsættes ovenstående krav i fremtidige udbud, vil kommunen have mulighed for, på baggrund af den indgåede kontrakt og ved at udløse den beskrevne option, at anvende Serviceplatformen i et it-udbud i det omfang, kommunen ønsker, og uden risiko for lange forhandlinger om pris og procedure med leverandøren.

Kommunernes eksisterende it-kontrakter

Ovenstående er eksempler på, hvordan kommunen kan indarbejde Serviceplatformen i fremtidige udbud. I relation til kommunens nuværende it-kontrakter vil det imidlertid i de fleste situationer være svært at få indarbejdet ovenstående.

Kommunen bør derfor gennemse nuværende kontrakter for at undersøge mulighederne for at anvende Serviceplatformen og gå i dialog med deres nuværende leverandører for at få fastlagt de kontraktmæssige muligheder for at anvende Serviceplatformen. Dialogen skal selvfølgelig tage højde for de juridiske problemstillinger ved en eventuel genforhandling af en kontrakt, herunder specielt de udbudsretlige.

Kommunen bør foretage denne kontraktgennemgang af flere forskellige årsager, herunder bod, bonus og opsigelsesvarsel, men i høj grad også adgang til kommunens egne data jf. nedenstående.

2. Kommunens adgang til egne data

I forlængelse af den store fokus på digitalisering i kommunerne og de erfaringer, der på nuværende tidspunkt er gjort med at skaffe adgang til kommunernes data, bør kommunen kontraktmæssigt sikre sig ubegrænset adgang til kommuners data i fremtidige udbud af it-løsninger og sikre, at data ikke kan tages som gidsel i det enkelte fagsystem i tilfælde af, at der fx opstår behov for, at data skal overføres mellem systemer.

Dette vil endvidere give KOMBIT mulighed for nemmere at kunne udstille kommunernes data via Serviceplatformen, da adgangen til kommunernes data hermed vil være beskrevet og eventuelt prissat i kommunernes kontrakter.

Problemstillingen er imidlertid ikke ligetil, da der sjældent på forhånd er kendskab til, hvilke integrationer der vil være brug for i fremtiden og i hvilket format mv., og beskrivelsen derfor bliver så løs, at det er vanskeligt for en leverandør at prissætte i forbindelse med et tilbud.

KOMBIT har nedenfor givet et *forslag* til formulering af nogle af de punkter, der kan indgå om dataadgang i forbindelse med udarbejdelsen af en it-kontrakt. Der er dog kun tale om en vejledning eller skabelon, da it-systemer er unikke med unikke behov, og der derfor ikke kan laves en formulering, der dækker alle kommunernes individuelle systemer.

"Råderet over data: *Kommunerne alene har råderet, adkomst, ejendomsret, ophavsret og enhver anden rettighed over de data, der i medfør af Kontrakten og nærværende Driftskontrakt gøres tilgængelige for Leverandøren eller fremkommer som led i*

Leverandørens opfyldelse af Kontrakten og/eller Driftskontrakten. For så vidt angår Leverandørens behandling af personoplysninger som databehandler for Kommunen.

Udlevering af data i Driftskontraktens løbetid: *I det omfang Kommunen ikke selv kan foretage dataudtræk, kan Kommunen til enhver tid begære at få udleveret en kopi af alle eller dele af kommunens data på et relevant it-læsbart medie i et standard dataformat (i OIO-XML eller tilsvarende) uden transformeringer, der kan give datatab, med en af Kommunen fastsat frist, der står i et rimeligt forhold til de data, udleveringen omfatter.*

Udlevering af data ved Driftskontraktens ophør: *Ved Driftskontraktens ophør er Kommunen vegne berettiget til at kræve alle kommunernes data og informationer, herunder alle logfiler, udleveret til kommunen, som anført i punkt 10.2, idet udleveringen skal ske vederlagsfrit uanset årsagen til Driftskontraktens ophør, jf. kapitel X om ophør, og uanset om udleveringen af data måtte kræve udvikling af nye snitflader eller lignende.*

Ingen tilbageholdsret: *Leverandøren er ikke berettiget til på noget tidspunkt, at tilbageholde Kommunens data eller andre data, som måtte være kommet i Leverandørens besiddelse som led i Kontrakten, herunder Driftskontrakten. Dette gælder, hvad enten Kommunen måtte have misligholdt sine forpligtelser i medfør af Kontrakten eller Driftskontrakten, eller der mellem Parterne måtte være opstået anden form for tvist eller uoverensstemmelse.*

Ovenstående vil sikre, at data ikke kan tages som gidsel i det enkelte fagsystem. Det skal dog pointeres, at ovenstående bestemmelser udelukkende vedrører et ad hoc udtræk af data, eventuelt i forbindelse med et genudbud af drift, og ikke den situation, hvor data regelmæssigt eller løbende skal udtrækkes eller overføres til et andet system.

KOMBIT forventer snarest at kunne supplere nærværende vejledning med information om de krav, der sikrer kommunen omkostningsbaseret adgang til data, også i tilfælde hvor der ikke er tale om ad hoc udtræk.